

Guerra Civil i bombarddeig

El 17 i el 18 de juliol de 1936 es produeix un aixecament militar contra la II República i esclata la Guerra Civil Espanyola.

Des del primer moment, la capital del Vallès Oriental, com tantes altres poblacions, es va veure trasbalsada per aquest fet. La població, desconcertada, va viure uns primers dies convulsos: homes armats, edificis cremats, locals ocupats, persones detingudes, algun assassinat, ciutadans que marxen a lluitar al front dins de la Columna del Vallès i un Comitè de Milícies Antifeixistes que es fa càrrec de la direcció de la ciutat.

La guerra avança i, amb el pas dels mesos, els odis, les venjances, els canvis radicals, la lluita contra l'opressor i la defensa de la democràcia es barregen.

La vida quotidiana es veu alterada pels canvis econòmics, polítics i socials i per l'arribada de refugiats provinents d'altres indrets.

El bàndol franquista avança i les poblacions que defensen la República minven. Les ciutats són bombardejades i l'horror de les bombes s'apropa. Barcelona i altres poblacions veïnes són massacrades.

El 31 de maig de 1938 la tragèdia colpeix Granollers, una vila indefensa.

A les nou i cinc del matí i durant un minut etern, cauen sobre ella 60 bombes amb 750 quilos de metralla. Una hora abans, cinc avions italians Savoia S-79 s'havien enlairat de la base de Son Sant Joan, a Mallorca, amb l'objectiu de bombardejar la Central Energia Elèctrica de Catalunya, situada al carrer del Rec.

Les bombes van afectar els carrers d'Anselm Clavé, d'Antoni Espí i Grau, de Barcelona, del Camí Vell de Canovelles, de Catalunya, del Conestable de Portugal, de Corró, de l'Enginyer, de Girona, de Joan Prim, de Lletjós, del Lliri, d'en Marià Sans, Nou, de Pinós, del Portalet, de Sant Roc,

de Santa Elisabet, del Sastre, del Sol i de Travesseres i, les places de Josep Maluquer i Salvador, de les Olles i de la Porxada.

L'objectiu inicial no havia estat tocat, però la destrucció i la mort havien arrasat la ciutat. Les bombes havien caigut damunt l'Escola Lluís Castellà i el Quiosc d'en Mulet i, sobre diversos comerços, habitatges particulars i la Porxada. En un principi, una vuitantena d'edificis, que es van incrementar posteriorment.

Les bombes van ferir mortalment 224 persones, dones i homes de diferents edats, des d'infants fins a adults; 195 van morir a l'instant i la resta, en els mesos següents.

Els ferits –165 de registrats– van ser atesos a l'Hospital de Granollers, al Clínic i al de Sant Pau de Barcelona, a la Garriga, a Centelles, a Tona, a Vic, a Montcada i a Vallcarca.

La ciutat va quedar ensorrada, anímicament i físicament. La premsa, especialment la internacional, es va fer ressò del bombardeig i la població granollerina va rebre mostres de suport que l'encoratjava a seguir endavant.

El gener de 1939, a les portes del final de la guerra, la nostra localitat i d'altres veïnes van ser, de nou, bombardejades per la Legió Còndor alemanya, l'aviació legionària italiana i la hispana. Una quarantena més de morts.

El 28 de gener de 1939, les tropes franquistes entraven a la vila i, l'1 d'abril, la ràdio difonia l'últim ban de la Guerra Civil Espanyola.

La República havia estat derrotada i Franco havia guanyat la guerra.

Han passat 80 anys d'aquell horrible succés que ha marcat per sempre més la història dels granollerins i granollerines. Que serveixi aquesta petita mostra fotogràfica per recordar i no oblidar, perquè mai més s'hagi de viure res de semblant.

MOBILITZACIONS DE LA CNT AIT-FAI EN L'ESCLAT DE LA GUERRA CIVIL, 1936

Durant els primers dies de l'aixecament nacional, el juliol del 36, les milícies antifeixistes de la Confederació Nacional del Treball, l'Associació Internacional dels Treballadors i la Federació Anarquista Ibèrica es van començar a mobilitzar i organitzar per fer front als esdeveniments.

A la imatge, al carrer de Josep Anselm Clavé, davant de l'edifici de La Unió Liberal.

Fotografia i fons de Joan Canal

LA BANDA DE MÚSICA DE LES MILÍCIES, 1936

El 30 d'agost de 1936, la Banda de les Milícies va fer la seva presentació a la plaça de la Porxada, davant de l'Ajuntament, on s'havien instal·lat les Oficines centrals del Comitè. Estava formada per seixanta músics, dirigits pel mestre Josep M. Ruera, amb Aureli Font, com a sotsdirector.

Fotografia i fons de Joan Canal

INCENDI DEL CENTRE CATÒLIC, 1936

El setmanari *La Gralla* del dia 26 de juliol informava que: «El dilluns 20 cap al tard, nombrosos grups de forasters incendiaren el casal del Centre Catòlic, que ha quedat destruït completament; els edificis on hi havia instal·lades les escoles de Sant Josep i l'església parroquial. Més tard cremaven també l'Església de Montserrat i el convent escola dels pares menors conventuals i l'església i el convent escola de les Germanes Carmelites.

Fou llançat al carrer també tot el que hi havia a la rectoria».

Fotografia i fons de Joan Canal

L'ESGLÉSIA DE SANT ESTEVE CREMADA I ENDERROCADA, 1936

En la mateixa publicació de *La Gralla*, també podem llegir: «El dimarts 21, a la matinada va reproduir-se l'incendi a l'església parroquial, esvaint-se tota esperança de salvar de l'incendi la trona, de gran valor arqueològic, per al qual el Comitè revolucionari havia donat totes les facilitats als components de la Junta del Museu...

A mig matí el cos de bombers fou requerit per a sufocar l'incendi de l'església i evitar que es produís alguna desgràcia. Ningú no va oposar la més lleu resistència a l'acció dels bombers, els quals es pogueren retirar a primeres hores de la tarda».

Fotografia i fons de Joan Guàrdia

ENTERRAMENT DEL PRIMER MILICIÀ MORT AL FRONT AL SEU PAS PEL CARRER D'ANSELM CLAVÉ, 1936
Joan Cerdà i Tena, guàrdia urbà de la nostra ciutat, va ser el primer milicià mort a Lécera, al front d'Aragó, el 10 de setembre de 1936. El seu comiat constituí una gran manifestació de condol, que aplegà milicians de diferents agrupaments sindicals i la Banda de les Milícies, que, sortint de la plaça de la Porxada –llavors, plaça de la República–, va recórrer diversos carrers fins arribar al cementiri.

Fotografia i fons de Joan Font

CAMIÓ DE PROVEÏMENT DELS MENJADORS POPULARS, 1936

Els primers mesos de la Guerra Civil, el Sindicat de Cambrers, d'acord amb el Comitè Revolucionari, va organitzar els menjadors populars per atendre la població que ho necessitava. Eren atesos per dones, cambrers i cuiners que treballaven desinteressadament, amb la col·laboració de donacions generoses d'aliments, estris de cuina i material de combustió. Estaven instal·lats a Can Vilaró, a la placeta de Boada, al costat de la plaça de l'Església i era tanta l'afluència de gent que arribaven a servir nou-cents àpats diaris.

Fotografia de Joan Canal / Col·lecció Ajuntament de Granollers

BOMBARDEIG DEL 31 DE MAIG DE 1938

El dimarts 31 de maig de 1938, a les nou i cinc minuts del matí, cinc avions italians Savoia S-79, al servei del general Franco, llencen sobre la ciutat 60 bombes amb 750 quilos de metralla. L'objectiu, no aconseguit, era esclatar la central Energia Elèctrica de Catalunya, del carrer del Rec. Les fatídiques conseqüències van deixar un rastre de 224 morts, 165 ferits i nombrosos edificis ensorrats.

Fotografia de l'Ufficio Storico della Aeronautica Militare Italiana / Col·lecció Ajuntament de Granollers

LA PLAÇA DE LA PORXADA BOMBARDEJADA, 1938

La plaça de la Porxada, la plaça de l'Oli i el carrer de Sant Roc, afectats per les bombes caigudes. Una d'elles va caure en un dels extrems de la Porxada, ensorrant-hi parcialment la teulada, i l'altra, en les cases del carrer.

Fotografia d'autor desconegut / Col·lecció Ajuntament de Granollers

EL CARRER D'ANSELM CLAVÉ BOMBARDEJAT, 1938

Vista del carrer de Josep Anselm Clavé des del carrer d'Agustí Vinyamata, després del bombardeig del 31 de maig de 1938. Els edificis que es veuen a la imatge, afectats per la metralla i l'ona expansiva de la bomba que va caure al davant, la Fonda Europa, la matalasseria Torrents i el comerç de ca l'Estrada.

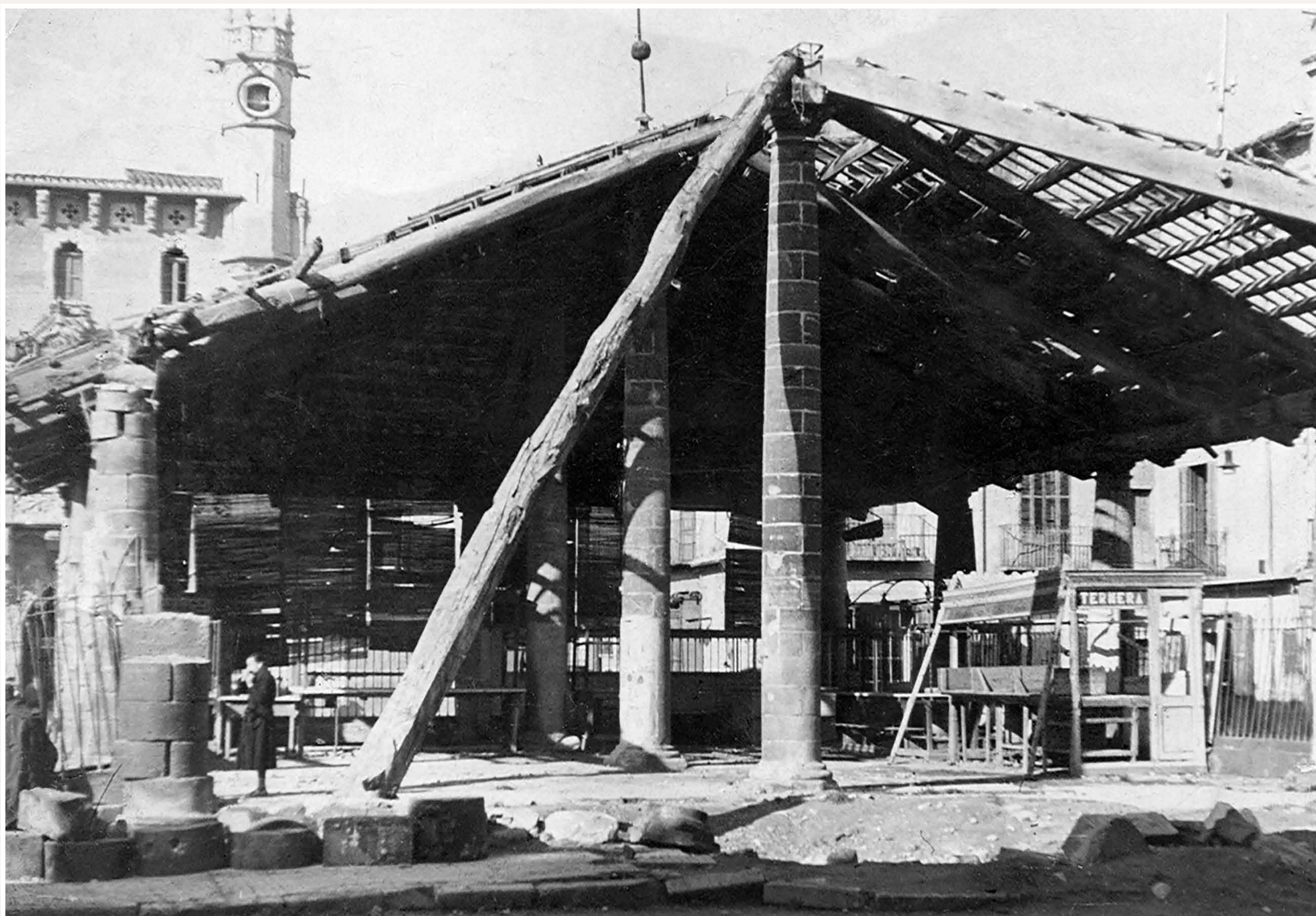
Fotografia de Pau Lluís Torrents / Col·lecció Ajuntament de Granollers

CASES DEL CARRER DE JOSEP ANSELM CLAVÉ BOMBARDEJADES, 1938

Les primeres cases dels números parells d'aquest carrer van quedar molt afectades pel bombardeig del 31 de maig de 1938 i van haver de ser enderrocades. Les cases eren can Sentí, can Torrejón i can Pintasol.

Fotografia d'autor desconegut / Col·lecció Ajuntament de Granollers

PORXADA BOMBARDEJADA, 1938

La Porxada del s. XVI havia resistit bé el pas del temps, però no va poder evitar el bombardeig del 31 de maig de 1938, que la va deixar molt malmesa. Un any més tard d'acabar-se la Guerra Civil, va ser restaurada.
Fotografia d'autor desconegut / Col·lecció Ajuntament de Granollers

DESTRUCCIÓ DEL PONT DE FERRO SOBRE EL RIU CONGOST, 1939

Estat en el qual quedà el pont de ferro sobre el riu Congost, a la carretera de Caldes, després dels bombardeigs del final de la Guerra Civil, els dies 24, 25 i 26 de gener de 1939.

Fotografia de Francesc Gorgui / Fons Salvador Llobet

DESTRUCCIÓ DE LA FÀBRICA ROCA UMBERT, 1939

Durant la Guerra Civil, la fàbrica tèxtil Roca Umbert va ser socialitzada pels obrers i va funcionar amb el nom d'Espartaco, empresa col·lectivitzada. Poc abans d'acabar el conflicte armat, el 1939, va ser cremada i destruïda per integrants de comitès revolucionaris. Va ser reconstruïda als anys quaranta.

Fotografia de Josep Bosch / Fons Roca Umbert